

CENTRUM POMOCY DZIECIOM – MODEL WSPÓŁPRACY

Scenariusz wizyty
studyjno-edukacyjnej

AUTORKA:

Paulina Maśłowska

REDAKCJA I KOREKTA:

Agnieszka Kowalczyk

OPRACOWANIE GRAFICZNE:

Norbert Grzelka

Spis treści

- 4 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZAJĘĆ
- 5 SESJA I.
Rozpoznanie grupy i przygotowanie uczestników do zajęć
- 7 SESJA II.
Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – co robimy?
- 9 SESJA III.
Razem dajemy dzieciom siłę! Standardy działania Centrum Pomocy Dzieciom
- 11 SESJA IV.
Udział dziecka w postępowaniu karnym
- 13 SESJA V.
W trosce o dziecko – zadania i rola prawnika
- 14 SESJA VI.
Podsumowanie wizyty studyjno-edukacyjnej

Ogólna charakterystyka zajęć

Cele wizyty studyjno-edukacyjnej:

- zaprezentowanie misji, wizji i obszarów działań Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę;
- zaprezentowanie standardów działania Centrum Pomocy Dzieciom;
- zaprezentowanie pomieszczeń Centrum Pomocy Dzieciom, zwłaszcza Przyjaznego Pokoju Przesłuchań;
- przekazanie wiedzy na temat udziału dziecka w procedurach karnych;
- uwrażliwienie na przeżycia dziecka uczestniczącego w procedurach karnych;
- pokazanie roli prawnika w sprawach z udziałem dzieci.

Czas trwania:

6 godzin dydaktycznych

Odbiorcy:

studenci prawa chcący rozwijać swoje zainteresowania w obszarze ochrony praw dziecka

Liczebność grupy:

10–20 osób

Miejsce:

Centrum Pomocy Dzieciom – sala umożliwiająca pracę warsztatową i prowadzenie wykładu, dostęp do Przyjaznego Pokoju Przesłuchań

Materiały pozwalające na prowadzenie zajęć: prezentacja PowerPoint, flipchart, post-ity, kolorowe markery, długopisy, film edukacyjny, ulotki informacyjne o Centrum Pomocy Dzieciom.

Sprzęt:

laptop, projektor.

Osoba prowadząca wizytę studyjno-edukacyjną

trener – prawnik pracujący w obszarze ochrony dzieci przed krzywdzeniem

Metody pracy:

miniwykład, prezentacja, projekcja filmu, praca w grupach, burza mózgów, dyskusja na forum grupy, zwiedzanie pomieszczeń Centrum Pomocy Dzieciom

Scenariusz zajęć

Sesja I.

ROZPOZNANIE GRUPY I PRZYGOTOWANIE UCZESTNIKÓW DO ZAJĘĆ

Cele:

- wzajemne poznanie się uczestników szkolenia
- zapoznanie uczestników z celem szkolenia oraz krótkie przedstawienie jego przebiegu, czasu trwania i zawartych w nim treści
- zebranie oczekiwań uczestników
- wprowadzenie zasad szkolenia

Formy i metody pracy:

rundka wstępna, wypowiedzi na forum

Materiały:

markery, flipchart, post-ity (uczestnicy wpisują na nich swoje imiona)

Czas trwania modułu:

20 minut

Treść modułu

1. Przedstawienie się prowadzącego (2 minuty)

Prowadzący wita się z uczestnikami, przedstawia się (imię, nazwisko, zawód, wykonywana praca, doświadczenie).

2. Przedstawienie się uczestników i zebranie ich oczekiwań wobec wizyty studyjno-edukacyjnej (10 minut)

Każda osoba podaje swoje imię, rok studiów, zainteresowania związane z ochroną praw dziecka. Następnie każdy z uczestników podaje swoje oczekiwania wobec wizyty studyjno-edukacyjnej. Prowadzący na bieżąco zapisuje oczekiwania.

3. Oczekiwania uczestników a cele wizyty studyjno-edukacyjnej (8 minut)

Prowadzący odnosi się do spisanych na flipcharcie oczekiwań uczestników i omawia je, wyszczególniając te, które zostaną zrealizowane podczas wizyty. Jako podsumowanie prowadzący omawia cele wizyty studyjno-edukacyjnej oraz przedstawia zasady obowiązujące w czasie jej trwania. Wśród zasad powinny się znaleźć takie jak: punktualność, wyciszenie telefonów, słuchanie się nawzajem, powstrzymanie się od ocen i krytyki innych uczestników, nierozmawianie między sobą podczas zajęć, aktywny udział w zajęciach, zadawanie pytań. Prowadzący wskazuje, że wspólne zasady sprzyjają bezpieczeństwu pracy w grupie, zachęcają do otwartości, przyczyniają się do sprawności prowadzenia zajęć, a w efekcie – zyskania jak największej wiedzy.

Cele:

- zaprezentowanie misji, wizji i obszarów działań Fundacji Dajemy Dzieciom Się
- wyposażenie uczestników w podstawową wiedzę na temat skali krzywdzenia dzieci

Formy i metody pracy:

burza mózgów, wypowiedzi na forum, miniwykład

Materiały:

prezentacja Power Point „Prezentacja FDDS¹” markery, flipchart

Czas trwania modułu:

35 minut

Treść modułu

1. Wprowadzenie (5 minuty)

Prowadzący pyta uczestników, czy znają obszary działań Fundacji Dajemy Dzieciom Się. Zapisuje odpowiedzi uczestników na flipcharcie.

2. Przedstawienie misji, wizji i obszarów działań Fundacji Dajemy Dzieciom Się (15 minut)

Prowadzący wykorzystując prezentację Power Point „Prezentacja FDDS” uzupełnia wypowiedzi uczestników. Wskazuje, że Fundacja Dajemy Dzieciom Się (dawniej Fundacja Dzieci Niczyje) od 1991 roku dąży do tego, by wszystkie dzieci miały bezpieczne dzieciństwo i były traktowane z poszanowaniem ich godności i podmiotowości. Chronimy dzieci przed krzywdzeniem i pomagamy tym, które doświadczyły przemocy, by znały swoje prawa, wierzyły w siebie i cieszyły się życiem. Realizując naszą misję:

- oferujemy krzywdzonym dzieciom i ich opiekunom pomoc psychologiczną i prawną;
- uczymy dzieci, jak mogą uniknąć przemocy i wykorzystywania;
- uczymy dorosłych, jak traktować dzieci, co mogą zrobić, żeby nie były krzywdzone;
- informujemy dorosłych, jak reagować, gdy podejrzewają, że dziecku dzieje się krzywda;
- wpływamy na polskie prawo, by jak najlepiej chroniło interes dziecka.

Prowadzący wskazuje, że działania Fundacji Dajemy Dzieciom Się koncentrują się na ochronie najmłodszych przed krzywdzeniem, a także na zminimalizowaniu konsekwencji, jakie niesie ze sobą doświadczenie przemocy. Dużą uwagę przywiązujemy do wspierania rodziców – aby dzieci mogły od nich dostać jak najlepszą opiekę i wychowanie.

1 Prezentacja jest dostępna na Sharepoint: https://fdds.sharepoint.com/:p:/r/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7B5D6DCA09-38C6-45A1-90F2-847BB53862CB%7D&file=prezentacja_FDDS.pptx&action=edit&mobileredirect=true

3. Przedstawienie skali problemu krzywdzenia dzieci (15 minut)

Prowadzący przedstawia skalę problemu krzywdzenia dzieci na podstawie raportu z badań pt. „Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci”². Prowadzący wskazuje, że celem badania było pogłębienie i uaktualnienie wiedzy na temat wiktylizacji dzieci i młodzieży w Polsce oraz jej uwarunkowań, a także określenie związku między doświadczeniami krzywdzenia a dysfunkcjami w rodzinie i podejmowaniem zachowań autodestrukcyjnych.

Badanie przeprowadzono na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie 1155 uczniów w wieku 11–17 lat. Wykorzystano w nim polską adaptację kwestionariusza Juvenile Victimization Questionnaire (JVQ). Pierwszą edycję diagnozy problemu przemocy wobec dzieci zrealizowano w 2012 roku.

Prowadzący zapisuje na flipcharcie wybrane wyniki badań: np. 72%, 32 %, 13%, 57 % itp.

Następnie prowadzący omawia wybrane wyniki badań odwołując się do danych zapisanych na flipcharcie.

Prowadzący przed wizytą studyjno-edukacyjną powinien wybrać, które wyniki badania chce omówić.

Prowadzący może skorzystać z następujących danych wynikających z raportu „Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci”:

- siedmiu na dziesięciu nastolatków (72%) w wieku 11–17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej w siedmiu badanych kategoriach krzywdzenia;
- co trzecia badana osoba (32%) doświadczyła co najmniej jednej formy przestępstw konwencjonalnych (wandalizmu, rozboju lub napaści);
- przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41% młodych ludzi. Co trzeci badany (33%) doznał ze strony bliskich dorosłych przemocy fizycznej, w co piąty (20%) – przemocy psychicznej. Sprawcami obu tych form przemocy najczęściej byli rodzice;
- świadkami przemocy domowej (między rodzicami lub osoby dorosłej wobec innego dziecka) było 13% badanych uczniów;
- ponad połowa respondentów (57%) padła ofiarą przynajmniej jednej formy przemocy rówieśniczej. Spośród wszystkich badanych form przemocy rówieśniczej najwyższy odsetek nastolatków padł ofiarą przemocy fizycznej (42%), w w dalszej kolejności przemocy psychicznej (29%), napaści zbiorowej ze strony rówieśników (18%), znęcania się (14%) w przemocy na randce (6%);
- co piąty nastolatek w wieku 13–17 lat (20%) miał obciążające doświadczenie seksualne obejmujące przemoc seksualną, werbowania do celów seksualnych w internecie lub ekshibicjonizm;
- siedem procent badanych w wieku 13–17 lat doświadczyło kiedykolwiek wykorzystania seksualnego. Najwięcej respondentów doświadczyło wykorzystania seksualnego ze strony rówieśnika, następnie kontaktu seksualnego przed 15 r.ż. w osobą dorosłą oraz niechcianego dotyku ze strony znajomego lub obcego dorosłego.

2 Raport jest dostępny na stronie: <https://diagnozakrzywdzenia.pl/>

RAZEM DAJEMY DZIECIOM SIĘ! STANDARZY DZIAŁANIA CENTRUM POMOCY DZIECIOM

Cele:

- zaprezentowanie standardów działania Centrum Pomocy Dzieciom
- zaprezentowanie pomieszczeń Centrum Pomocy Dzieciom

Formy i metody pracy:

miniwykład, wykorzystanie ulotki informacyjnej o Centrum Pomocy Dzieciom³, prezentacja pomieszczeń Centrum Pomocy Dzieciom

Materiały:

ulotka informacyjna o Centrum Pomocy Dzieciom

Czas trwania modułu:

40 minut

Treść modułu

1. Wprowadzenie do modelu działania Centrum Pomocy Dzieciom (20 minut)

Prowadzący rozdaje uczestnikom ulotki informacyjne o Centrum Pomocy Dzieciom. Posługując się ikonografią przedstawioną na ulotce prowadzący omawia standardy działania Centrum Pomocy Dzieciom.

Prowadzący wskazuje, że model działania centrum oparty jest na światowych standardach kompleksowego wsparcia dzieci. Standardy placówki to:

- kompleksowa pomoc: pod jednym dachem dziecko i jego rodzina otrzymują wsparcie psychologiczne, medyczne, prawne i socjalne;
- współpraca interdyscyplinarna: diagnoza i interwencja prowadzona jest przez interdyscyplinarny zespół profesjonalistów współpracujących z lokalnymi instytucjami: szkołami, ośrodkami pomocy społecznej, sądami, prokuraturą itp.;
- miejsce przyjazne dziecku: wystrój wnętrza i wyposażenie placówki są dostosowane do potrzeb dzieci w różnym wieku.

Do kogo kierujemy ofertę?

- do dzieci i młodzieży, ofiar przemocy i wykorzystywania seksualnego, które znajdują się w procedurach prawnych, ich rodziców i opiekunów, do profesjonalistów, na co dzień realizujących zawodowo działania na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem

3 Ulotka jest dostępna w Centrach Pomocy Dzieciom lub w formie online na Sherpoint: <https://fdds.sharepoint.com/Shared%20Documents/Forms/AllItems.aspx?FolderCTID=0x01200078F2A91973145F4AB26081A26B1861F9&id=%2FShared%20Documents%2FCPD%20Warszawa%2FOferta%20CPD%5Fulotka%20informacyjna%2Epdf&viewid=0533ec2c%2Df5b3%2D45d2%2Dbb1c%2Da893177c1ce6&parent=%2FShared%20Documents%2FCPD%20Warszawa>

Wiele działań – jedno miejsce. W ofercie Centrum Pomocy Dzieciom znajduje się:

- opieka terapeutyczna i psychiatryczna;
- konsultacje prawne;
- konsultacje z pracownikiem socjalnym;
- konsultacje lekarza pediatry;
- realizacja przesłuchania dziecka w warunkach spełniających najwyższe standardy;
- przygotowanie dziecka do przesłuchania;
- integrowanie działań różnych instytucji na rzecz pomocy danemu dziecku.

2. Prezentacja pomieszczeń Centrum Pomocy Dzieciom (20 minut)

Prowadzący oprowadza uczestników po Centrum Pomocy Dzieciom.

Prowadzący zwraca uwagę, że Centrum Pomocy Dzieciom zostało urządzone w sposób odpowiadający na potrzeby dzieci. Prowadzący może zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- poczekalnia to przytulne, dobrze oświetlone miejsce. Są tutaj wygodne, miękkie kanapy, fotele, stół i krzesła. Osoby oczekujące w poczekalni mogą siedzieć w komfortowej odległości od siebie. W poczekalni są dostępne książki, gry planszowe, przybory do rysowania. Meble są dostosowane do potrzeb osób w różnym wieku;
- ważnym elementem jest kącik kuchenny. Klienci są gospodarzami tego miejsca, mogą przygotować sobie coś do picia, skorzystać z drobnych przekąsek;
- pokoje terapeutyczne to jasne pomieszczenia, urządzone w stonowanych barwach. Część pokoi jest wyposażona w meble dostosowane do potrzeb dzieci, a część jest wyposażona w sposób odpowiadający na potrzeby dzieci.

Cele:

- zaprezentowanie Przyjaznego Pokoju Przesłuchań
- zdobycie wiedzy na temat udziału dziecka w procedurach karnych
- uwrażliwienie na przeżycia dziecka uczestniczącego w procedurach karnych

Formy i metody pracy:

prezentacja Przyjaznego Pokoju Przesłuchań, miniwykład, prezentacja filmu „Historia Kingi”⁴, dyskusja na forum grupy

Materiały:

laptop, rzutnik, post-ity, flipchart

Czas trwania modułu:

105 minut

Treść modułu

1. Prezentacja Przyjaznego Pokoju Przesłuchań (15 minut)

Prowadzący prezentuje pomieszczenia Przyjaznego Pokoju Przesłuchań, omawia warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania przesłuchania wynikające z *Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2020 r. w sprawie sposobu przygotowania przesłuchania przeprowadzanego w trybie określonym w art. 185a–185c Kodeksu postępowania karnego*.

2. Omówienie regulacji prawnych i praktyki przesłuchiwanie małoletnich pokrzywdzonych i świadków (50 minut)

Prowadzący omawia:

1. tryby przyjaznego przesłuchania,
2. zasadę jednorazowości przesłuchania,
3. rolę sędziego,
4. rolę biegłego psychologa,
5. rolę innych osób biorących udział w przesłuchaniu,
6. instytucję kuratora procesowego,
7. zasadę utrwalania przebiegu przesłuchania,
8. inne sposoby uzyskania materiału dowodowego – badanie sądowo psychologiczne.

4 Film dostępny pod adresem: <https://www.youtube.com/watch?v=Njzg5gadHfk>

3. Wpływ przebiegu przesłuchania na sytuację emocjonalną dziecka (30 minut)

Po powrocie do sali warsztatowej prowadzący wskazuje, że podczas pobytu w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań zostały omówione zasady przyjaznego przesłuchania, zaprasza uczestników do obejrzenia filmu „Historia Kingi” i zapisania na karteczkach post-it, jakie błędy popełniono podczas przesłuchania.

Po obejrzeniu filmu uczestnicy przyklejają swoje karteczki post-it na flipcharcie. Prowadzący grupuje post-ity i omawia poszczególne błędy popełnione podczas przesłuchania, zwraca uwagę na to, jaki miały wpływ na sytuację emocjonalną Kingi.

Cele:

- pokazanie roli prawnika w sprawach z udziałem dzieci

Formy i metody pracy:

praca w grupach

Materiały:

markery, flipchart

Czas trwania modułu:

40 minut

Treść modułu

1. Wprowadzenie (5 minut)

Prowadzący podkreśla, że niezależnie od obranej drogi zawodowej istnieje duże prawdopodobieństwo, że uczestnicy spotkają na swojej drodze dziecko uczestniczące w procedurach prawnych. W konsekwencji będą musieli zmierzyć się ze światem dziecięcych problemów prawnych. Żeby rzetelnie i odpowiedzialnie wykonywać swoje zadanie, oprócz wiedzy i doświadczenia niezbędna jest wrażliwość i umiejętności miękkie.

2. Ćwiczenie – rola prawnika w sprawach z udziałem dzieci (35 minut)

Prowadzący omawia:

1. tryby przyjaznego przesłuchania,
2. zasadę jednorazowości przesłuchania,
3. rolę sędziego,
4. rolę biegłego psychologa,
5. rolę innych osób biorących udział w przesłuchaniu,
6. instytucję kuratora procesowego,
7. zasadę utrwalania przebiegu przesłuchania,
8. inne sposoby uzyskania materiału dowodowego – badanie sędowo psychologiczne.

Prowadzący dzieli uczestników na trzy grupy i prosi, aby zastanowili się, czego oczekuje dziecko od prawnika (kuratora procesowego, sędziego, prokuratora), jakimi cechami i umiejętnościami powinny odznaczać się osoby prowadząc sprawy z udziałem dzieci, jak mogą zadbać o potrzeby dziecka w postępowaniu.

Uczestnicy spisują swoje przemyślenia na flipcharcie i prezentują na forum grupy.

Cele:

- podsumowanie wizyty studyjno-edukacyjnej
- wymiana refleksji i uwag uczestników po wizycie studyjno-edukacyjnej

Formy i metody pracy:

pytania uczestników, rundka końcowa i refleksje uczestników

Czas trwania modułu:

30 minut

Treść modułu

Bardzo ważnym elementem kończącym wizytę studyjno-edukacyjną są pytania uczestników.

Następnie prowadzący prosi uczestników o krótką wypowiedź na temat szkolenia, uzyskanej podczas niego wiedzy i swoim w nim uczestnictwie.

Po wypowiedzi wszystkich uczestników prowadzący zamyka szkolenie, dziękuje uczestnikom za ich udział i zaangażowanie. Podkreśla, że dzieci potrzebują zaangażowanych prawników, którzy będą potrafili podejmować działania na rzecz ochrony praw dziecka, szanując ich podmiotowość i uwzględniając potrzeby.